

ШАНОВНІ НАУКОВЦІ Й ОСВІТЯНИ!

Від Національної академії педагогічних наук України
і від мене особисто прийміть щирі вітання
з Новим роком та Різдвом Христовим!

Нехай ці чудові свята увійдуть до вашої оселі з радісними
новинами, наповнять всю Україну світлом добра, мудрості
та людського щастя, подарують нам надії і віру у власні сили,
впевненість у краще майбутнє нашого народу.
Нехай Новий, 2022, рік принесе мир і злагоду, успіх і благополуччя!
Від усього серця бажаю вам і вашим родинам міцного здоров'я,
нових життєвих сил та енергії, оптимізму, любові і
процвітання, цікавих проєктів, здійснення мрій і реалізації
задумів, наснаги в усіх добрих справах на благо України!

З повагою,
Президент НАПН України,
Президент Товариства «Знання» України **Василь КРЕМЕНЬ**

ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА УКРАЇНИ

Засновники — Національна академія педагогічних наук України
Видавництво «Педагогічна преса»

№ 6 (286), ЛИСТОПАД – ГРУДЕНЬ 2021

Національний освітній форум

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА 2021: СИНЕРГІЯ, ІНТЕГРАЦІЯ, МЕНЕДЖМЕНТ

Обговорити хід реформи «Нова українська школа» 30 листопада в Національному університеті біоресурсів і природокористування України зібралися директори департаментів освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, керівники департаментів освіти міст – обласних центрів, керівники закладів післядипломної педагогічної освіти на Національному освітньому форумі «Нова українська школа 2021: синергія, інтеграція, менеджмент». У заході взяли участь: міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет, президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень, ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України Станіслав Ніколаєнко, директор Інституту модернізації змісту освіти Євген Баженов, директор Українського інституту розвитку освіти Вадим Карандій, директор Інституту освітньої аналітики Сергій Лондар, а також ментори з питань освіти.

Спікери торкнулися широкого кола тем. Зокрема, в центрі уваги учасників форуму поставили питання: стратегії та реалізації інноваційних змін Нової української школи 2020/2021; наукових засад інноваційних змін НУШ 2020/2021; створення безпечного освітнього середовища: подолання булінгу; мережі STEM-центрів як сервісної моделі реформи НУШ.

Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет підкреслив, що Нова

українська школа є сьогодні основою розвитку системи освіти. Саме вона, разом із дошкільцями, – стартовий майданчик подальших успіхів кожної особистості, кожного члена нашого суспільства, а разом із цим – стартом змін на краще в країні. Водночас, зазначив мі-

нестрів, запровадження сертифікації вчителів.

За словами президента Національної академії педагогічних наук України Василя Кременя, доба Нової української школи починається із часів здобуття незалежності Української держави. Національна акаде-

мія розвитку особистості; модернізація змісту середньої освіти на засадах компетентнісного підходу; 12-річна структура української школи; підвищення автономії закладів освіти; професійне зростання і вдосконалення вчителів; педагогіка партнерства.

є наші науковці, сказав Василь Кремень. Істотним є внесок учених академії у формування національного фонду шкільних підручників. Упродовж перших чотирьох років реалізації концепції НУШ авторські колективи вчених НАПН України створили нові підручники 138 найменувань для початкової і загальної середньої освіти.

За результатами здійснених досліджень підготовлено й видано методичну бібліотеку для вчителів початкової ланки Нової української школи у складі дев'яти посібників і рекомендацій з різних аспектів навчання молодших школярів та оцінювання його результатів. Розроблено і впроваджено технологію формування навчального середовища початкової школи на основі електронних ігрових освітніх ресурсів і здійснюється підготовка вчителів до його використання.

Василь Кремень констатував факт тісної співпраці Національної академії педагогічних наук України з Міністерством освіти і науки України, а також усвідомлення вченими того, що перед педагогічною наукою стоять грандіозні виклики щодо науково-методичного супроводу трансформаційних процесів в загальній середній освіті. Але ми готові до них, зауважив керівник НАПН України, і зробимо все можливе, щоб українська школа відповідала кращим зразкам світових освітніх систем.

Інф. «Педагогічної газети України»

нестрів, ми свідомі того, що без підтримки батьків, місцевих громад, усього суспільства результативність заявлених інновацій НУШ лишатиметься невисокою. Тому Сергій Шкарлет наголосив на необхідності посилення комунікації для глибшого інформування батьків про особливості та цілі НУШ. Окрім того, у виступі очільника міністерства йшлося про потребу розроблення програм підвищення кваліфікації вчителів Нової української школи, необхідність докорінної перебудови системи підготовки

вчителів, запровадження сертифікації вчителів. За словами президента Національної академії педагогічних наук України Василя Кременя, доба Нової української школи починається із часів здобуття незалежності Української держави. Національна акаде-

мія розвитку особистості; модернізація змісту середньої освіти на засадах компетентнісного підходу; 12-річна структура української школи; підвищення автономії закладів освіти; професійне зростання і вдосконалення вчителів; педагогіка партнерства.

Передплата на 2022 триває. Індекс газети – 30670.

Методологічний семінар

РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УКРАЇНІ І СВІТІ

18 листопада в гібридному форматі відбувся методологічний семінар НАПН України «Розвиток обдарованої особистості: світовий та вітчизняний контексти». З вітальними і мотиваційними словами до учасників заходу звернувся президент НАПН України Василь Кремень, президент НЦ «Мала академія наук України» Станіслав Довгий, керівник секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Борис Чижевський. Про теоретико-методологічні та прикладні засади розвитку обдарованої особистості йшлося в центральному виступі директора Інституту обдарованої дитини НАПН України Максима Гальченка. Він окреслив основні траєкторії діяльності наукової установи. Зокрема, наголосив, що Інститут обдарованої дитини досліджує феномен обдарованості, здійснює методичне забезпечення діагностики обдарованості та розвитку її структурних складників, створює програми і методики розвитку обдарованої особистості на різних вікових етапах, розробляє теоретико-методичні засади спеціалізованої освіти наукового спрямування тощо.

Наукові дослідження, проведені вченими Інституту обдарованої дитини НАПН України, засвідчують, що актуальними фундаментальними проблемами, що потребують швидкого реагування є: теоретико-методологічні розбіжності визначення феномену обдарованості; відсутність цілісної методики діагностики обдарованості (більшість наявних методик діагностики спрямовані на окремі прояви інтелекту (IQ)); потреба впровадження інноваційних підходів до навчання обдарованих учнів як у формальному, так і у неформальному та інформальному сегментах.

В Інституті розроблено інноваційний підхід до трактування інтелекту як апарату розумної поведінки індивіда. Розумна поведінка визначається тим, як індивід накопичує життєвий досвід і використовує його у проблемних ситуаціях. Якщо конкретніше, то розумна поведінка визначається стилем накопичення життєвого досвіду. Розумною поведінкою треба очікувати від того індивіда, який накопичує життєвий досвід у такій формі, яка у випадку проблемної ситуації дозволяє йому позбутися засвоєних стереотипів. Запропоновано враховувати морально-вольові, емоційні та енергетичні складники обдарованості. Створена на цій основі методика уможливіть

здійснення достовірнішої діагностики обдарованості особистості і вироблення відповідної стратегії і тактики ефективного розвитку її структурних складників.

Виходячи з теоретичних позицій трактування обдарованості та методологічних підвалин її діагностики, в Інституті розробляють методики діагностики різних типів спеціальної обдарованості. Оригінальною, наприклад, є методика діагностики особистісних чинників розвитку інтелектуальної обдарованості. Саме вона уможливіло здійснення достовірної попередньої прогностичної оцінки інтелектуальної обдарованості особистості і вироблення відповідної

стратегії і тактики її ефективного розвитку. Інноваційною є методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді, яка побудована на засадах середовищного і проектного підходів.

Учені Інституту встановили, що інтелектуально обдаровані старшокласники демонструють більш високу надситуативну активність. Таким учням притаманні відкритість досвіду, допитливість, готовність до експериментування, висока пізнавальна активність, здоровий перфекціонізм, захопленість при вирішенні складних завдань. Вони демонструють значно більшу творчу результативність, мають адекватну самооцінку, відзначаються особистісною незалежністю (неконформністю), рішучістю, ініціативністю, наполегливістю у досягненні мети, схильністю до ризику, толерантністю до невизначеності, самодостатністю, прагненням керуватися власною системою критеріїв оцінки. Їм

властиві самоприйняття та самоповага, відчуття своєї цінності, спонтанність у проявах почуттів та думок, прагнення до особистої та творчої самореалізації. Доведено, що інтелектуально обдаровані старшокласники більшою мірою, порівняно з учнівським загалом, у ситуації вибору (прийняття рішення) схильні спиратися на міркування раціонально-логічного характеру, факти та здоровий глузд.

В Інституті адаптовано та апробовано діагностичні методики. Йдеться про: тест «Типи креативності» К. Венкера; модифіковані тести креативності Р. Вільямса; тест розумового розвитку для абітурієнтів та старшокласників (АСТУР); тест

емоційної спрямованості Б. Додонава; методику вивчення естетичної обдарованості «Мистецтвознавець»; тест структури інтелекту Р. Амтхауера; методику діагностики особистісних факторів розвитку складників обдарованості; експертну оцінювальну анкету для визначення учнів з ознаками інтелектуальної та академічної обдарованості та ін.

Створено профорієнтаційно-діагностичну тестову систему «Інтереси та здібності». Система спрямована на двостороннє дослідження особистості: мотиваційної структури (професійних інтересів, схильностей) та структури здібностей, що дає змогу здійснювати прогнозування навчальної та професійної успішності особистості в різних сферах діяльності. Зазначене є важливим елементом системи психолого-педагогічної підтримки обдарованих й розвитку складників обдарованості та фактором своєчасного й успішного самовизначен-

ня щодо майбутньої професії обдарованих учнів, оскільки забезпечує заклади освіти необхідною інформацією для побудови індивідуальних траєкторій розвитку обдарованої особистості.

Для полегшення інструментального застосування діагностик обдарованості здійснено їх цифровізацію та створено цифровий програмний комплекс, що дає змогу здійснювати онлайн-діагностику учнівської молоді з метою виявлення типів обдарованості (<http://testoteka.ioid.gov.ua>).

Аналіз результатів досліджень засвідчив, що формування в учнів умінь отримання знань з використанням дослідницьких методів є найбільш ефективним фактором розвитку тих складників обдарованості, які піддаються педагогічному впливу. Як наслідок, вчені Інституту сприяють імплементації в освітній простір України парадигми наукової освіти та концепції спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Інститут разом із Малою академією наук України та за науково-методичної підтримки фахівців Музею Ханенків розпочав роботу над пілотною програмою наукової освіти для школярів «STEAM-уроки в Музеї Ханенків». Цей освітній продукт поєднує в собі матеріал кількох освітніх галузей з можливістю його фахового представлення через долучення до творів мистецтва, предметів побуту й культури, які ретельно добирають фахівці музею. Дізнайні програми сформовано на основі логічного представлення обраної шкільної теми та організації інтерактивного навчального процесу «Відкриття через дослідження» самою дитиною в залах музею.

Перспективами подальших досліджень є вивчення чинників розвитку складників обдарованої особистості залежно від типу обдарованості. На наше переконання, це сприятиме вдосконаленню психолого-педагогічного супроводу розвитку обдарованих, ефективній реалізації індивідуальної освітньої траєкторії обдарованих учнів, підвищенню рівня науково-методичного забезпечення педагогічних працівників закладів освіти, що працюють з обдарованими дітьми та молоддю. Водночас наріжним каменем роботи Інституту обдарованої дитини НАПН України є і залишається в перспективі розроблення валідної і надійної методики діагностики обдарованості (у традиційній термінології – загальної обдарованості), що є фундаментом для різних типів спеціальної обдарованості.

Президія НАПН України

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

17 листопада Президія Національної академії педагогічних наук України розглянула наукову і науково-організаційну діяльність Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України за 2017-2021 рр. та перспективи його розвитку. У доповіді директора установи академік НАПН України Сергій Максименко окреслив роботу Інституту, спрямовану на отримання теоретично і практично значущих результатів з основних напрямів психологічної науки – методології та історії психології, психології особистості, психології навчання, психології творчості та обдарованості, економічної та організаційної, когнітивної та екологічної психології, психофізіології та психодіагностики.

Президія позитивно оцінила наукову і науково-організаційну діяльність Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. В обговоренні питання взяли участь: директор Інституту проблем виховання НАПН України дійсний член НАПН

України Іван Бех, перший заступник директора ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України Юрій Завалевський, начальник гуманітарного інституту Національного університету оборони імені Івана Черняховського Василь Осьодло, директор Києво-Печерського ліцею № 171 «Лідер» Дмитро Кравченко. Учасники засідання наголошували на винятково значущій ролі Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України для розв'язання актуальних проблем навчання, виховання і психічного розвитку особистості в умовах суспільних трансформацій та реформування вітчизняної освіти, зміцнення зв'язку досліджень з освітньою та суспільною практикою. Серед цікавих пропозицій щодо поширення унікальних наукових ідей і напрацювань, що прозвучали під час обговорення, – проведення на базі Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України міжнародних конгресів з психології.

Конференція

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У СТАНОВЛЕННІ ГРОМАДЯНИНА

24-25 листопада в гібридному форматі на базі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України та за співорганізації Асоціації політичних психологів України відбулася IX Всеукраїнська наукова конференція «Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави».

З вітальним словом до учасників конференції, зокрема, звернувся: президент НАПН України Василь Кремень; віце-президент НАН України, директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України Олег Рафальський; академік-секретар Відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України, директор Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, президент Товариства психологів України Сергій Максименко; декан факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Іван Данилюк. Народний депутат України, член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації Вікторія Подгорна у своїй доповіді наголосила на доцільності та ефективності створення українських політичних цифрових платформ та потребу психологічного супроводу

таких нововведень, зокрема і у формуванні довіри населення до таких платформ.

Під час пленарного та секційних засідань учасники мали змогу обговорити надзвичайно широке коло питань, зокрема про: зміст і динаміку уявлень українського суспільства про національні символи; колективне почуття власності до країни як основи формування громадянської ідентичності; особливості підготовки політичних психологів у закладах середньої та вищої освіти; соціальні уявлення української молоді про благополуччя; нові завдання політичної психології в контексті реформування українського суспільства, зовнішньої військової агресії та пандемії COVID-19; український ціннісний контекст визначення винуватців корупції; травму жертви і травму агресора в міжгрупових конфліктах; соціальну солідарність в контексті пошуку шляхів досягнення і збереження цілісності суспільства; політико-психологічні проблеми розвитку освіти, соціалізації молоді, інформаційної безпеки та подолання гендерно зумовленого насильства; інформаційну безпеку середовища як чинник розвитку громадянської компетентності молоді.

Інф. «Педагогічної газети України»

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ОСВІТУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

19 листопада 2021 року відбулися загальні збори Національної академії педагогічних наук України (в дистанційному режимі). Увазі учасників було представлено доповідь президента НАПН України Василя Кременя «Освіта дітей раннього та дошкільного віку в контексті їх безперервного розвитку», де, зокрема, наголошено на основних наукових подіях останнього часу і перспективних наукових дослідженнях, пов'язаних із проблематикою дітей раннього та дошкільного віку. Пропонуємо вашій увазі доповідь у скороченому варіанті.

Первинним етапом освіти, що закладає підґрунтя розвитку особистості, її здатності навчатися упродовж життя, є освіта дітей раннього та дошкільного віку. Першою інвестицією держави у формування людського капіталу країни є підтримка раннього освітнього розвитку дітей від народження до виповнення трьох років. Перші три роки життя є вирішальними у найбільш інтенсивному розвитку організму дитини, що в подальшому є визначальним для цілісного становлення людини на всіх етапах її життя.

НАПН України приділяє значну увагу питанням інноваційного концептуального, науково-методичного та програмно-навчального супроводу розвитку дошкільної освіти в Україні.

З метою реалізації експертно-аналітичної функції НАПН України із науково-методологічного і методичного забезпечення розвитку дошкільної освіти постановою Президії НАПН України від 2 квітня 2018 р. № 1-2/5-119 створено наукову раду «Проблеми дошкілля», до якої увійшли вчені НАПН України, наукові та науково-педагогічні працівники різних закладів освіти, наукових установ і організацій, провідні фахівці у галузі дошкільної освіти.

За роки незалежності тричі оновлено Базовий компонент дошкільної освіти (1998, 2012, 2021 рр.), що відображає загальні тенденції соціальних, економічних змін у державі. Оновлений Державний стандарт дошкільної освіти (2021 р.) визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів освіти дітей дошкільного віку, умови, за яких вони можуть бути досягнуті відповідно до міжнародних стандартів якості освіти, щодо особистісного становлення дитини, розвитку її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей.

НАПН України здійснює науково-методичний супровід розвитку дошкільної освіти на засадах дитиноцентризму та гуманної педагогіки з урахуванням новітніх освітніх підходів. Систематично розробляється та оновлюється інноваційне програмне, навчальне та методичне забезпечення освітнього процесу для закладів дошкільної освіти.

Серед вагомих здобутків вчених НАПН України – підготовка програм для дітей дошкільного віку, які отримали схвалення МОН України: «Впевнений старт», «Вчимося жити разом» (Т.О. Піроженко); «Світ дитинства», програма та навчально-методичний посібник «Навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах національних спільнот», «Оберіг» (А.М. Богуш); «Україна – моя батьківщина», «Я у світі» (О.Д. Рейпольська); програми для дітей з особливими освітніми потребами: програм-

ська, Київська, Миколаївська, Сумська, Хмельницька, Чернігівська).

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розробляє науково-методичне забезпечення дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами та технології раннього втручання. Розроблено: навчально-методичний посібник щодо раннього втручання й корекції поведінки; програми розвитку для дітей раннього та дошкільного віку з особливими освітніми потребами (для дітей з порушенням зору

ініціював голова підкомітету з питань раннього розвитку та дошкільної освіти Комітету Верховної Ради України Володимир Воронов.

З метою дослідження проблем освіти дітей раннього і дошкільного віку Президія НАПН України ініціювала утворення державної наукової установи «Інститут раннього розвитку дитини та дошкільної освіти».

Існує потреба розбудови державно-громадського та державно-приватного партнерства в управлінні дошкільною освітою. Така організаційно-правова форма управління закладами дошкільної освіти потенційно може сприяти ефективнішому розвитку дошкільної освіти, підвищенню її якості.

Перед вченими НАПН України постають нові завдання: розробити програмно-навчальне та методичне забезпечення для здійснення комплексного супроводу дітей з особливими освітніми потребами раннього та дошкільного віку; дослідити організаційні засади діяльності інклюзивних груп закладів дошкільної освіти для впровадження індивідуальних траєкторій розвитку дітей з особливими потребами; розробити систему психолого-педагогічного патронату сім'ї, де виховуються діти раннього та дошкільного віку; посилити наукові дослідження, спрямовані на вивчення особливостей освіти і виховання дітей раннього та дошкільного віку, психологічних механізмів, форм та методів організації специфічних дитячих видів діяльності (спілкування, гри, пізнавальної та образотворчої діяльності); забезпечити на базі структурних підрозділів НАПН України підготовку кадрів системи дошкільної освіти рівня «доктор філософії»; запровадити освітні курси з догляду і освіти дітей раннього та дошкільного віку для осіб без базової педагогічної освіти; посилити взаємодію із соціальними партнерами, що зацікавлені у розбудові системи догляду і освіти дітей раннього та дошкільного віку.

Концепція безперервної освіти упродовж життя нині набуває особливого значення в умовах глобальних викликів і цифрових трансформацій всіх сфер суспільства. Дошкільна освіта є першою ланкою в системі безперервної освіти. Будучи самобутньою, дошкільна освіта потребує осучаснення шляхом створення та впровадження у практику нового законодавства, освітніх інновацій, технологій, підвищення компетентності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти. Оновлена та модернізована дошкільна освіта дасть потужний імпульс новим можливостям для розвитку людського капіталу, всієї національної освіти та економіки. В цьому процесі Національна академія педагогічних наук України всіляко сприятиме ефективній реалізації пріоритетів державної освітньої політики, відстоюючи освітні права, інтереси та потреби як дітей, так і освітян.

Національний освітній форум

Науковці НАПН України на виставці «Освітня інновація нової української школи 2020–2021» в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. 30 листопада 2021 року

но-методичний комплекс «Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення» (Ю.В. Рибцун); програма розвитку дітей з порушенням опорно-рухового апарату (А.В. Шевцов); програма розвитку дітей дошкільного віку з порушенням слуху (К.В. Луцько). 11 програм для дітей дошкільного віку, створених вченими НАПН України, отримали схвалення МОН України. У жовтні цього року МОН України рекомендовано ще одну програму освіти дітей раннього та дошкільного віку «Освіта і піклування», яку розроблено за підтримки вчених НАПН України.

Колектив вчених НАПН України (під керівництвом Т.О. Піроженко) розробив освітню технологію психолого-педагогічного проектування взаємодії дорослого з дитиною «Радість розвитку», за яку науковці отримали Державну премію України в галузі освіти (2018 р.). Ця технологія впроваджена в 11 областях України (Вінницька, Волинська, Донецька, Житомирська, Запорізька, Івано-Франків-

«Маленькі долоньки», «Світ на долоньках», «Пізнання на долоньках», «Дієві долоньки»); програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти та фахівців інклюзивно-ресурсних центрів «Сучасні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами».

На виконання Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 рр. розроблено і впроваджено: посібники для батьків та фахівців щодо роботи з дітьми (з дитячим церебральним паралічем, розладами аутичного спектру, затримкою психічного розвитку, порушеннями інтелектуального розвитку, тяжкими порушеннями мовлення), програму розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3-х до 7-ми років «Віконечко». Розпочато дослідження психолого-педагогічного супроводу родин дітей з особливими освітніми потребами у кризових ситуаціях.

НАПН України взяла активну участь у написанні Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку, створення якої

ОБРАНО ПОЧЕСНИХ АКАДЕМІКІВ НАПН УКРАЇНИ

На загальних зборах Національної академії педагогічних наук України 19 листопада 2021 року обрано почесних академіків НАПН України. Ними стали: Жадько Віктор Олександрович (Відділення загальної педагогіки та філософії освіти); Верлань Анатолій Федорович (Відділення загальної середньої освіти); Пшінько Олександр Миколайович (Відділення вищої освіти); Романовський Олександр Олександрович (Відділення вищої освіти).

Жадько Віктор Олександрович – науковець у галузі соціальних комунікацій (документальні комунікації), гумантарної інформатики (науково-інформаційна діяльність), журналістикознавець, доктор філософських наук (2008), професор (2010), академік АН ВО України (2008), заслужений працівник освіти України (2007), Відмінник столичної освіти (2012), «Освітнян року» 2004 і 2006, 2015–2020 років у номінації «Струна високого неспокою».

Верлань Анатолій Федорович – доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України. Головний науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці імені Г.Є. Пухова НАН України. Почесний професор Вінницького національного технічного університету, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Черкаського державного технологічного університету, почесний доктор Ташкентського технічного університету. На перших виборах до Академії педагогічних наук України 17 листопада 1992 року обраний членом-кореспондентом АПН України.

Пшінько Олександр Миколайович – доктор технічних наук, професор, в.о. ректора Українського державного університету науки і технологій. Академік Транспортної академії України, член-кореспондент Академії будівництва України, дійсний член Нью-Йоркської Академії наук (США), Заслужений працівник народної осві-

ти України, Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки, кавалер орденів «Знак пошани», 3-х ступенів ордена «За заслуги», Знак «Залізнична слава» III ступеня, Почесний залізничник СРСР, Почесний працівник транспорту України.

Романовський Олександр Олександрович – доктор економічних наук, доктор педагогічних наук, професор, ректор Приватного вищого навчального закладу-інституту «Українсько-американський університет «Конкордія», Нагороджений орденом «За заслуги» III та II ступенів, почесним званням «Заслужений працівник освіти України», Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Список наукових та навчально-методичних праць за 1976–2021 рр. становить 322 праці, в тому числі 7 монографій, 7 навчальних посібників, 5 з яких з грифом «Рекомендовано МОН України».

Пресслужба НАПН України

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

У контексті багаторічної співпраці Хмельницького національного університету з Національною академією педагогічних наук України 25-26 листопада 2021 року відбулася XI Міжнародна науково-практична конференція «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи». У заході взяли участь понад 500 провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, педагогів закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, здобувачів вищої освіти із України, Польщі, Німеччини, Словачької Республіки.

До учасників конференції з вітальним словом та методологічною настановою звернувся президент НАПН України Василь Кремень, наголосивши на актуальності проблеми професійного становлення особистості, зумовленого динамічними змінами в різних галузях виробництва, економіки, освіти. Зазначив, що держава має забезпечити умови для отримання кожною молодою людиною першої професії. Саме отримання професії є важливою передумовою подальшої успішної діяльності людини. Акцентував увагу на етапах підготовки майбутнього фахівця та особливостях їх реалізації.

Основні здобутки за результатами співпраці між НАПН України та Хмельницьким національним університетом сформулював голова вченої ради Хмельницького національного університету Микола Скиба, наголосивши на важливості створення центру професійної орієнтації.

З вітальним словом до учасників конференції звернулася академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Нелія Нічкало. Вона зазначила, що особливої уваги в нинішніх умовах потребує започаткування та проведення досліджень з цифрової гуманістичної педагогіки.

Традиційно під час конференції було відзначено громадською відзнакою Хмельницького національного університету «Срібна медаль Василя Зеньковського» провідних науковців і педагогів. Зокрема за інноваційний педагогічний менеджмент нагороджено директора Науково-методичного центру професійно-технічної освіти

та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області Людмила Шевчук та директора Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцю-

бинського Романа Гуревича. За значний особистий внесок у розвиток педагогічної науки нагороджено головного наукового співробітника лабораторії професійної кар'єри Інституту професійно-технічної освіти НАПН України Валерія Орлова та доктора хабілітованого, професора, професора кафедри методів і технік навчання факультету основ техніки Люблінської політехніки (Республіка Польща) Маріуша Шнядковскі.

Визначені тематичні напрями конференції дали змогу обговорити: широкий спектр проблемних питань щодо теоретико-методологічних засад професійного становлення особистості; особливості і механізми її кар'єрного розвитку в умовах ринкової економіки; методичні аспекти професійної підготовки майбутніх педагогів; вітчизняний

та зарубіжний досвід професійної освіти і навчання особистості; проблеми, напрями та інновації реалізації сучасної мистецької освіти; практичні аспекти методичної роботи в системі професійної освіти. Зокрема ректор Хмельницького національного університету Сергій Матюх у своїй доповіді

«Напрями співпраці закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти в контексті сучасних вимог» окреслив основні чинники, що визначають ефективність цієї співпраці й сформулював основні заходи, які проводить Хмельницький національний університет.

Насичена змістовна програма конференції передбачала проведення круглого столу «Методична робота в системі професійної освіти: практичний аспект», де було розглянуто такі питання: становлення та розвиток методичної служби професійно-технічної освіти Хмельниччини, роль кар'єрного зростання у професійному становленні особистості; науково-методичний супровід професійної підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти; роль обласного центру зайнятості у взаємодії

освіти і регіональної економіки; розроблення стратегії розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти та ін.

Учасники конференції зазначили, що євроінтеграційний вектор розвитку України зумовлює необхідність запровадження нової соціально-економічної політики, в реалізації цілей якої засадничими визначено людиноцентричний підхід та принцип орієнтованості на результат. Основою досягнення соціально-економічного розвитку України є якість людського капіталу, яка забезпечується культурою та освітою, зокрема професійною та фаховою передвищою. З огляду на це державна політика має спрямовуватися, насамперед, на забезпечення широкого вибору напрямів і форм здобуття учнівською молоддю і дорослими якісної професійної та фахової передвищої освіти з подальшим працевлаштуванням.

Доповіді учасників конференції підтверджують необхідність забезпечення науково-методичного супроводу модернізації професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, впровадження в освітній процес нового програмно-технічного забезпечення; прискорення темпів розробки освітніх стандартів на модульно-компетентній основі, збільшення обсягів видання навчальної літератури, врахування міжнародного досвіду розвитку професійної освіти і навчання, максимального наближення освіти до потреб і запитів роботодавців; урахування сучасних соціально-економічних реалій ринку праці і трансформування їх у конкретні освітні програми професійної підготовки фахівців; налагодження дієвого соціального партнерства тощо.

Організатори та учасники конференції підкреслили актуальність подальшого здійснення фундаментальних і прикладних міждисциплінарних наукових досліджень щодо особистісного, професійного становлення учнівської, студентської молоді, професійного розвитку педагогічних працівників та кар'єрного зростання означених осіб. На підставі наданих матеріалів доповіді сформульовано відповідні рекомендації на загальнодержавному, регіональному рівнях і рівні закладів освіти.

Ірина АНДРОЩУК, доктор педагогічних наук, Хмельницький національний університет

ТИЖДЕНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ Й ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Із 2016 року в Європейському Союзі започатковано цікаву і вкрай важливу традицію, пов'язану з проведенням тижнів професійної освіти (European Vocational Skills Week). Відтак, щорічно, в листопаді уже п'ять років поспіль, незважаючи на пандемію, європейська освітня спільнота разом із представниками органів влади та соціальними партнерами у рамках тижня професійної освіти організовують заходи, присвячені висвітленню наукових досягнень і кращих освітніх практик підготовки кваліфікованих робітників. Європейський тиждень професійної освіти – це корисна платформа для поширення інформації про потенціал професійної освіти, а також можливість обміну перспективним досвідом не тільки в країнах ЄС, а і за його межами.

Знакомим явищем інноваційного розвитку національної системи професійно-технічної освіти стало приєднання Української держави до світової практики проведення таких тижнів, що було ініційовано Конфедерацією роботодавців України. Цьогоріч на офіційному відкритті Всеукраїнського тижня професійної освіти в Україні 22 листопада обговорювали перспективи співпраці бізнесу із закладами професійної (професійно-технічної) освіти та пріоритетні напрями модернізації професійної освіти в Україні. Звертали увагу на те, що цивілізаційні зміни, що зумовлюють кардинальне реформування усіх сфер українського суспільства, потребують нових рішень від системи професійної освіти. Заступник міністра освіти і науки України Ігор Гарбарук у вітальному слові під час церемонії відкриття свято підкреслив: «Ми започатковуємо надважливу традицію – тиждень професійної освіти. Такі події дають змогу поділитися досвідом, ідеями, популяризувати освіту серед школярів. Це важливо, адже ПТО – сфера, що найбільш наближена до реального сектору економіки, і від неї залежить економічний розвиток держави. Професій-

но-технічна освіта в Україні стрімко розвивається, і на цьому варто постійно зосереджувати увагу».

До проведення Всеукраїнського тижня професійної освіти активно долучилися науковці Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України. Так, 24 листопада в приміщенні Хмельницького професійного ліцею електроніки завідувач науково-організаційного відділу Інституту професійно-технічної освіти НАПН України Андрій Кононенко провів семінар-практикум «Використання ІТ у професійній підготовці кваліфікованих робітників». Під час виступу «Практика організації самостійної роботи здобувачів освіти дистанційними засобами. Моделі СДН» дослідник обгрунтував концепцію розвитку закладів професійної освіти, розкрив основні дидактичні принципи дистанційного навчання й механізми створення електронної бібліотеки за допомогою програми ONTOS.XYZ, а також методи і прийоми розроблення електронних підручників, анімаційних зображень у програмі PowerPoint. Науковий інтерес у учасників семінару-практикуму викликало питання про особливості наповнення методичних скарбничок викладачів авторськими тестами на основі застосування програми Onlinetestrad. Андрій Кононенко зацентрував увагу на запровадженні системи комбінованого навчання в ЗП(П)О, в результаті якого кожний викладач має змогу розробити цифровий продукт і надалі успішно використовувати його у професійній діяльності. Водночас завідувач науково-організаційного відділу НАПН України схвально відгукнувся про ресурси навчально-технічної бази ліцею та високо оцінив діяльність його STEM-центру.

Значний позитивний резонанс у профтехосвітній спільноті викликав Всеукраїнський науково-практичний семінар «Професійний розвиток педагогічних працівників закладів професійної освіти», що

проводився у змішаному форматі 24 листопада 2021 р. на базі Державного навчального закладу «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг». Серед активних учасників – науковці Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, Хмельницького національного університету, представники науково(навчально)-методичних центрів професійно-технічної освіти, педагогічні працівники закладів освіти, роботодавці з різних куточків України. Директор наукової установи, академік НАПН України Валентина Радкевич під час виступу зацентрувала увагу учасників семінару на результатах фундаментальних і прикладних наукових досліджень, виконаних співробітниками Інституту і пов'язаних із проблемами розвитку професійної компетентності працівників закладів П(П)О та презентувала зміст наукової платформи, використання якої сприятиме професійному зростанню і набуттю фахової компетентності педагогами.

Петро Лузан, головний науковий співробітник лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах ПТТО НАПН України, акцентував ефективні методи оцінювання якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. На професійно-педагогічні профілі педагогічних працівників як дієвий засіб їхнього професійного розвитку звернула увагу Людмила Шевчук, директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області. Президент національного галузевого партнерства в легкій промисловості Fashion Globus Ukraine, віцепрезидент конфедерації дизайнерів та стилістів України Голда Виноградська розповіла, як співпраця з роботодавцями впливає на розвиток професійної компетентності педагогічних працівників закладів професійної освіти. Логічним продовженням представлених міркувань став виступ ди-

ректорки ПП «Академія професійної освіти спеціалістів ринку індустрії краси «Партнер плюс» Алли Онищенко «Професійний розвиток майстрів виробничого навчання шляхом опанування інноваційних виробничих технологій та обміну досвідом». Науковий інтерес присутніх викликала доповідь Ганни Красильникової, професора кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету, про напрями співпраці закладів вищої та професійної освіти у професійному розвитку педагогічних працівників. Актуальні й інноваційні ідеї щодо розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти дізналися присутні з виступу Євеліни Царьової, директора ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг». Під час семінару Ірина Дрозіч, методист ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг», наголосила на важливій ролі методичної роботи у професійному розвитку педагогічних працівників закладів професійної освіти. Цікавими стали приклади науково-методичного та інформаційного забезпечення діяльності методичних комісій ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг», які надела Інна Деліта, методист цього закладу.

Водночас у Вищому професійному училищі № 25 м. Хмельницького Оксана Лапа, завідувачка лабораторії зарубіжних систем професійної освіти ПТТО НАПН України, психолог вищої категорії, провела тренінг «Ресурсність: самоактуалізація особистості» для працівників психологічних служб міста та відділень виховної роботи. Учасники тренінгу поглибили знання про власні ресурси, ознайомилися з методами роботи зі здобувачами освіти, обмінялися досвідом і поспілкувалися щодо питань самоактуалізації особистості.

Людмила БАЗИЛЬ, учений секретар Інституту ПТО НАПН України

ЛЬВІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НПУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На початку історії незалежної України молода держава потребувала якісних змін у сфері науки та освіти. Саме тоді вирішення найскладніших викликів сучасності на свої плечі взяли талановиті педагоги, котрим вистачило сили і духу очолити авангард нової української педагогічної науки. Серед них були Володимир Павлович Жук, Нелля Григорівна Ничкало, Іван Андрійович Зязюн, Галина Семенівна Дегтярьова, Ярослав Григорович Камінецький, котрі завдяки підтримці провідних українських науковців і педагогів, службовців державних установ, створили у Львові один із перших в Україні науково-практичних центрів професійно-технічної освіти.

Львівський науково-практичний центр створено 25 травня 1994 р. як підрозділ Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України з метою здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на розв'язання актуальних теоретичних і методологічних проблем педагогіки та психології професійно-технічної освіти. Центр виник на базі двох наукових лабораторій, які діяли у Львові: заснована в 1989 р. лабораторія профтехпедагогіки (завідувач – В. П. Жук, кандидат педагогічних наук) і заснована 1990 р. лабораторія проблем національної освіти, перетворена в 1993 р. в лабораторію гуманізації професійної освіти (завідувач – Г. С. Дегтярьова, кандидат філософських наук).

Створення Львівського науково-практичного центру мало на меті ліквідувати дефіцит наукових досліджень із професійної педагогіки і брак науковців із цієї галузі науки в Західному регіоні України, що позначилося на якості вищої та професійно-технічної освіти.

Центр має цікаву освітню історію. Перш за все сама будівля була збудована у 1912 році на замовлення фундатора української бібліографії та біографістики Івана Левицького. Споруджували будинок будівничі архітектурного бюро під керівництвом творця модерного Львова Івана Левинського. Після смерті І. Левицького у 1913 році будинок було викуплено Митрополитом Андреем Шептицьким для створення української бурси, яка розміщувалася тут до 1939 року. Після другої світової війни у цьому будинку діяв інтернат для дітей, батьки яких загинули на війні, а з кінця 50-х років до 1994 року навчалися учні закладів професійно-технічної освіти. У 2001 р. Львівський науково-практичний центр повністю перейшов на дослідження науково-педагогічних проблем професійно-технічної освіти. Згідно з постановою Президії АПН України від 17 листопада 2005 р. (протокол № 1-7/13-23) Центр виведено зі складу Інституту педагогіки і психології професійної освіти і перейменовано та підпорядковано Академії педагогічних наук України.

Протягом двадцяти двох років діяльності Центр виконав багато психолого-педагогічних досліджень у професійній освіті, зробив внесок у становлення системи неперервної професійної підготовки фахівців для сучасного ринку праці, зайняв гідне місце серед наукових закладів Західного регіону України. З його участю розробляли перспективні державні програми, концепції розвитку національної професійної освіти. Із 2002 р. у Центрі розпочато підвищення кваліфікації педагогічних працівників і керівників закладів професійної освіти.

У Львівському науково-практичному центрі здійснювали видавничу діяль-

ність. З 1995 року Центр започаткував видання «Науково-методичного вісника». Із січня 1997 р. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України разом з Національним університетом «Львівська політехніка» видавав науковий журнал «Педагогіка і психологія професійної освіти», фахове видання України з педагогічних і психологічних наук. Постійний головний редактор журналу – доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, дійсний член НАПН України Нелля Ничкало. На сторінках видання друкували статті з актуальних проблем філософії освіти, дидактики, методики і технологій навчання, виховання, психології професійної освіти, історії педагогіки, зарубіжної освіти тощо.

розвиток, а в кінці 2015 року центр було ліквідовано.

Завдяки Національному педагогічному університету імені М. П. Драгоманова, під керівництвом ректора, академіка НАПН України Віктора Андрущенка, Львівський центр розпочав нову сторінку науково-педагогічної діяльності. Відповідно до рішення Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова (Протокол №10 від 28 січня 2016 року) на базі Львівського науково-практичного центру створено Львівський навчально-науковий центр професійної освіти, як відокремлений структурний підрозділ університету.

Місією центру є пошук абітурієнтів з числа випускників закладів професійної освіти із задатками до педагогічної діяльності, їх підготовки до навчання у НПУ

ради НПУ імені М. П. Драгоманова від 25.10.2018 р.). Насамперед очікується, що через організацію ступеневої підготовки у кластері «Школа – Заклади професійної і фахової передвищої та вищої освіти – НПУ імені М. П. Драгоманова» університет зможе значно розширити географію надання своїх освітніх послуг, збільшити кількість студентів, відповідно до потреб закладів освіти, наблизити навчальний процес до місця проживання студентів в сучасних умовах та підвищити якість підготовки педагогів. По-друге, планується створення моделі Фахового педагогічного коледжу з багатоканальною системою фінансування, енергоефективного, з комфортним інноваційно-освітнім середовищем. По-третє, має бути впровадження дуальної форми під-

Зустріч науковців Львівського центру з президентом НАПН України академіком Василем Кременем. 2007 рік

За час діяльності установи науковці підготували більше 3000 праць, серед яких 50 монографій, 15 збірників наукових праць, 30 підручників, 200 посібників. У центрі було виконано 11 фундаментальних досліджень.

Із метою апробації результатів науково-дослідних робіт у закладах професійної освіти діяли експериментальні майданчики, на базі яких проводили науково-педагогічні експерименти з проблем педагогічного діагностування, модульно-рейтингової технології навчання, інтеграції та наступності знань, гуманізації та гуманітаризації навчання, диференційованого навчання тощо.

У Центрі працювала аспірантура за спеціальністю 13.00.04 – Теорія та методика професійної освіти. За час діяльності Центру у ньому було виконано і захищено 12 докторських та 54 кандидатських дисертацій.

У 2013 р. Львівський науково-практичний центр ПТО увійшов до складу Інституту професійно-технічної освіти НАПН України як окремий структурний підрозділ. Приєднання Львівського центру до Інституту ПТО дещо пригальмувало його

імені М. П. Драгоманова та здобуття якісної педагогічної освіти.

Головною метою діяльності Центру є: розширення географії надання освітніх послуг від НПУ імені М. П. Драгоманова; наближення місця навчання здобувачів вищої педагогічної освіти до їх місця проживання; задоволення потреб ринку праці у західному регіоні України у педагогічних фахівцях; обґрунтування, розроблення та апробація нової моделі та напрямів діяльності дослідного педагогічного закладу вищої освіти, спроможного до фінансового самозабезпечення, енергоефективного, інноваційного за змістом, саморегульованого, здатного до критичної самооцінки і саморозвитку тощо.

З 2018 року у НПУ імені М. П. Драгоманова проводять експериментальні дослідження, пов'язані з організацією інноваційної підготовки нової генерації учителів технологій базової та старшої профільної школи, педагогів для закладів професійної (професійно-технічної) освіти на тему «Дуальна форма підготовки педагогів професійного навчання в умовах інноваційно-освітнього кластеру» (Протокол № 2 засідання Вченої

підготовки педагогів в умовах інноваційно-освітнього кластеру і затвердження відповідної навчально-програмної документації. По-четверте, очікується підвищення рівня самоорганізації студентів, професійної самореалізації особистості та реалізації принципу навчання впродовж життя з урахуванням гендерної рівності та інклюзії. По-п'яте, майбутній науково-освітній кластер, ядром якого є Фаховий педагогічний коледж – це науково-методична і матеріально-технічна база для комерціалізації результатів наукових досліджень педагогічних і науково-педагогічних працівників НПУ імені М. П. Драгоманова та інших закладів освіти. Ці всі результати сприятимуть підвищенню рівня інтеграції педагогічної освіти України в європейський освітній простір.

У рамках програми експериментальних досліджень створення Фахового педагогічного коледжу в структурі центру – це крок вперед у підвищенні ефективності підготовки педагогів, можливість реалізації ідей ступеневої неперервної педагогічної освіти. Михайло КОПЕЛЬЧАК, директор Львівського ННЦ ПО НПУ імені М. П. Драгоманова

МІСІЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СУЧАСНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ І МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОМУ СВІТІ

Компетентісно орієнтоване навчання іншомовного спілкування

Усвідомлення змісту європейських стандартів спрямовує усіх, хто причетний до сфери навчання іноземної мови, на переосмислення її функцій та перегляду місії в сучасному мобільному та глобалізованому світовому соціумі. А відтак, зміна пріоритетів, яка відбулась в останні десятиліття у світовій педагогічній галузі, детермінує аналогічні трансформації в усій системі вітчизняної шкільної іншомовної освіти, зокрема в цілях і змісті навчання, засобах їх реалізації, в перегляді діяльності вчителя як основного суб'єкта організації навчального процесу. Посилюється роль компетентісного, комунікативного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, культурологічного підходів до навчання іноземних мов, активно спрямовуються їх функції на забезпечення учнів достатнім рівнем іншомовного спілкування, котрий давав би їм змогу без значних зусиль розпочинати й підтримувати мовленнєву взаємодію в межах шкільної програмової тематики, користуватися адекватними мовними засобами та дотримуватися особливостей нормативної комунікативної поведінки в різноманітних соціальних умовах спілкування. Тенденція на формування в учнів ключових і міжкультурної іншомовної комунікативної як предметної компетентностей мотивує певне розширення змісту навчання, долучення до нього додаткових інформаційних (текстів для читання, аудіоматеріалів, діалогів тощо) та методичних матеріалів (вправ і завдань), які забезпечували б якісне оволодіння пропонованим змістом і сприяли б набуттю досвіду успішно виконувати мовні операції та мовленнєві дії для формування механізмів іншомовного спілкування.

Ці та деякі інші визначальні пріоритети зумовлюють насамперед перегляд шкільних програм як нормативного документу, котрий окреслює коло основних знань, умінь і навичок, що підлягають засвоєнню відповідно до соціальних потреб держави щодо рівня володіння випускниками навчальних закладів іноземними мовами. Зміст їх акцентує увагу на тому, що компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов розглядається як здатність учнів відповідно до вікових особливостей і потенційних можливостей усвідомлено виконувати навчальні дії, що забезпечують оволодіння іншомовним спілкуванням в усній та письмовій формах у межах сфер, тем, ситуацій та з допомогою мовних засобів, окреслених для кожного класу. А отже, компетентна особистість учня за результатами вивчення іноземної мови повинна бути здатною демонструвати уміння ефективно користуватися іншомовною інформацією, окресленою її комунікативними потребами та презентованою соціальним оточенням, оцінювати її та добирати ту, яку потребують життєві реалії, впливати на неї, адаптувати її кількісно та якісно характеристики до власних іншомовних комунікативних потреб. Учень у межах змісту програм засобами іноземної мови повинен уміти аргументовано висловлювати власні думки, ідентифікувати зміст прочитаних і почутих текстів, дотримуватися в різних соціальних середовищах адекватної комунікативної поведінки під час спілкування, прийнятої у країнах, мова яких вивчається, демонструвати своє ставлення до отриманої інформації з усних і письмових джерел.

Компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов доцільно розглядати з кількох позицій: а) цілей шкільної іншомовної освіти, взагалі, та на певному етапі (класі) навчання, зокрема; б) осо-

бливостей змісту та організації інформаційного іншомовного матеріалу; в) дидактичних і методичних функцій та використання методів, форм і засобів навчання відповідно до його умов; г) особливостей організації навчального процесу; д) особливостей об'єктів, форм і видів контролю навчальних досягнень учнів.

Відповідно до змісту програм мета компетентісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів полягає у спрямуванні навчального процесу на формування в учнів здатності цілісно поєднувати здобуті знання, сформовані уміння й навички, набутий навчальний досвід, світоглядні цінності, ставлення та переконання з активною творчою самостійною науково-дослідницькою діяльністю у межах окреслених навчальною програмою орієнтирів у процесі добору й використання мовного та інформаційного матеріалу для продукування усних і письмових текстів та для ідентифікації чужомовних висловлень у процесі їх сприймання під час читання та слухання.

Завдання навчання зумовлюються метою і спрямовуються на формування, зокрема, таких умінь: здійснювати спілкування в усній та письмовій формах у межах сфер, тем і ситуацій, визначених навчальною програмою, відповідно до окреслених орієнтирів; розуміти на слух зміст автентичних іншомовних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції не як окремі цілі уроку, а через зміст галузі та навчально-пізнавальні процеси.

Зміст навчання іноземної мови забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння нею у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід сприяє формуванню готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою.

Варто застеретти, що формування ключових компетентностей засобами іноземної мови не є одноразовим видом діяльності. Це тривалий процес, який не закінчується вивченням певної теми спілкування або завершенням навчання у закладі загальної середньої освіти.

Компетентісно орієнтоване навчання іноземної мови доцільно розглядати не тільки як процес формування ключових компетентностей, а й також міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності як предметної з усіма її компонентами (мовною, мовленнєвою, соціокультурною, навчально-стратегічною). Відповідно цей феномен варто трактувати в таких аспектах: 1) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність учнів – це сукупність набутих учнями знань, умінь, навичок, способів діяльності, ставлень, мотивів, необхідних для усвідомленого виконання комунікативних дій, спрямованих на оволодіння іншомовним спілкуванням у межах вимог навчальної програми для кожного класу; 2) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність – це інтегрована характеристика особистості школяра, яка передбачає формування в нього здатності до набуття досвіду іншомовного спілкування в усній та письмовій формах у межах програмових вимог і забезпечує засвоєння культурних цінностей народу, мова якого вивчається; 3) формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності – це діяльність, що здійснюється у формі діалогу культур, яку має організувати вчитель.

До основних напрямів трансформації змісту навчання іноземних мов учнів ЗЗСО відповідно до компетентісної парадигми належать такі: а) дидактичне переосмислення сутності навчального матеріалу під кутом зору його доцільності, доступності, відповідності іншомовним комунікативним потребам учнів певної вікової категорії, оптимальності для забезпечення їхніх комунікативних намірів; б) визначення значущих для учнів, відповідно до їхніх потенційних можливостей, зв'язків вивченого матеріалу із життєвою практикою, що асоціюється з рівнем його прагматичності – сферами використання в реальних умовах іншомовного спілкування; в) забезпечення ефективної та збалансованої активізації іншомовного матеріалу в різних видах мовленнєвої діяльності через умотивованість навчальних дій і використання оптимальної системи вправ і завдань та дидактично доцільних допоміжних ма-

теріалів; г) сприяння усвідомленому і вмотивованому засвоєнню учнями способів діяльності з навчальним іншомовним матеріалом у межах певного кола понять, явищ, процесів, об'єктів, фактів, зокрема тем для спілкування, змісту мовних і мовленнєвих засобів, набуття досвіду самостійно виконувати мовні операції та мовленнєві дії тощо. Саме ці положення можуть слугувати теоретико-методичним підґрунтям для побудови змісту компетентісно орієнтованого навчання іноземної мови в сучасних ЗЗСО.

Зміни концептуальних пріоритетів, що спостерігаються сьогодні в освітньому просторі України, зумовлюють певний перегляд місця і функцій вчителя як головного модератора навчального процесу в закладах загальної середньої освіти. У зв'язку з цим сучасний стан розвитку системи навчання іноземних мов, спрямування її на компетентісні засади потребує оновлених поглядів на деякі установлені підходи до формування механізмів іншомовного спілкування і стимулює розглядати іноземну мову важливим засобом міжкультурної комунікації. А це, у свою чергу, змушує по-іншому визначати пріоритети в роботі вчителя як важливого суб'єкта процесу навчання. Сучасному вчителю іноземної мови повинні бути притаманні такі професійні знання: основних положень загальнодержавної політики у галузі шкільної освіти, в тому числі особливостей цілей та змісту компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов; системи мови та основних лінгвістичних і лінгводидактичних категорій, механізмів мовлення, а також історії, культури, сучасних проблем країни, мова якої вивчається, – всього того, що охоплює поняття «міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність» (її основними структурними компонентами є: мовна (лінгвістична), мовленнєва, соціокультурна та навчально-стратегічна компетентності); основних закономірностей процесу навчання іноземної мови в умовах переходу на компетентісні засади, зокрема змісту й особливостей усіх компонентів цього процесу.

Володіння знаннями, що забезпечують функціонування певних сфер педагогічної діяльності вчителя, – це лише частина його професійного досвіду. Він має бути готовим ефективно використовувати ці знання на практиці. А це означає, що вчитель повинен уміти користуватися іноземною мовою як засобом комунікації та моделювання ситуацій мовленнєвого спілкування з учнями в навчальному процесі.

Професійно важливими уміннями сучасного вчителя іноземної мови є ті, що дають йому змогу педагогічно, психологічно і методично доцільно організувати свою діяльність, спрямовану на формування в учнів ключових та міжкультурної іншомовної комунікативної як предметної компетентностей – значущого феномена сучасної шкільної освіти.

Важливим чинником, який сприяє ефективності навчання іноземної мови, є уміння вчителя моделювати навчальний процес відповідно до сучасних тенденцій розвитку педагогічної науки та практики, вміти гнучко адаптувати його до наявних умов навчання. Систему можна успішно реалізувати, якщо вона якнайповніше відповідає цим умовам.

Валерій РЕДЬКО,
завідувач відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України
Тамара ПОЛОНСЬКА,
старший науковий співробітник

Круглий стіл

ІСТОРИЧНИЙ ПОСТУП ВІДДІЛУ ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Наприкінці жовтня 2021 р. Інститут педагогіки НАПН України відзначив чергову «круглу» дату свого заснування – 95 років. Інститут став першою науковою і водночас дослідною установою на теренах України, де започаткували системне вивчення освітніх процесів та цілеспрямоване розроблення різноманітних актуальних теоретичних й методичних питань забезпечення ефективного навчання та виховання дітей і молоді, підготовки вчителів і наукових кадрів у галузі педагогіки. До першої структури Інституту як самостійний підрозділ увійшла й секція історії педагогіки. Ї очолює відомий український культурно-освітній діяч, педагог і драматург Яків Мамонтов.

До ювілею Інституту педагогіки НАПН України протягом весни-осені 2021 р. відбулися численні науково-практичні заходи, організовані його співробітниками. Круглий стіл «До 95-річчя Інституту педагогіки НАПН України: внесок відділу історії та філософії освіти у підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації в Україні» в онлайн-форматі 29 жовтня провів і відділ історії та філософії освіти (до 2019 р. – відділ історії педагогіки).

У заході взяли участь понад 50 учасників з різних куточків України. Серед доповідей були, зокрема, такі: «Віхи історичного розвитку відділу історії та філософії освіти» (с.н.с. відділу – Наталія Антоненко та завідувач відділу – Наталія Дічек). У презентації, що супроводжувала аналіз історичного поступу наукового підрозділу, знайшли відображення відомості про наукові надбання колишніх і сучасних співробітників відділу. У ході вільного спілкування деякими відомостями і спогадами ділилися й учасники заходу. Зокрема член-кореспондент НАПН України, колишня завідувачка відділу, Лариса Березівська доповнила доповідь розповіддю про своїх керівників – колишніх науковців відділу – Михайла Антонія та академіка НАПН України Ольгу Сухомлинську.

Доповідь «Видатний український вчений-педагог академік М. Д. Ярмаченко як активний учасник діяльності відділу (лабораторії) історії педагогіки» с.н.с. Світлана Шевченко присвятила своєму незабутньому керівнику академіку Миколі Ярмаченку, який понад 10 років працював у відділі. Вона поділилася своїми думками про видатного науковця як про педагога-наставника і дослідника історії української освіти. Ї розповідь доповнили завідувачка кафедри педагогіки і психології Київського університету імені Бориса Грінченка, колишня докторантка відділу Ганна Іванюк; завідувачка

кафедри початкової освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Тараса Шевченка, теж колишня докторантка відділу Тетяна Гавриленко, а також Наталія Дічек як остання докторантка Миколи Дмитровича.

У доповіді «Внесок відділу історії та філософії освіти у підготовку кадрів вищої кваліфікації в Україні» Наталія Дічек наголосила на різноаспектній діяльності колеґ-співробітників у цій царині, що охоплювала не лише підготовку кандидатів (понад 100 осіб) і докторів наук (27 осіб) зі спеціальності «історія педагогіки» в межах аспірантури/докторантури Інституту, а й роботу із здобувачами (або прикріпленими до відділу освітянами), які прагнули підготувати кандидатське чи докторське дослідження (близько 40 осіб). Сюди входило й рецензування рукописів дисертацій, монографій, статей численних аспірантів і докторантів з інших наукових установ і вишів України; опонування на захистах дисертацій; проведення стажування і підвищення наукової кваліфікації викладачів університетів тощо. Більшість підготовлених науковцями відділу кадрів вищої кваліфікації поповнили викладацький склад закладів вищої освіти України.

Своїм баченням внеску відділу історії та філософії освіти Інституту педагогіки в підготовку наукових кадрів вищої

кваліфікації поділилися декан Уманського державного педагогічного університету імені Пала Тичини Оксана Кравченко і професор цього ж вишу Тетяна Кочубей. Вони зазначили, що в університеті нині працює більш як 15 викладачів, до наукового становлення яких у різний спосіб долучився відділ. Уманчани акцентували, що плідна співпраця з ним продовжується й нині.

Подяку за наукове наставництво від імені Ніжинського університету імені Миколи Гоголя висловила доцент кафедри початкової освіти і менеджменту освіти Інна Киричак, доцент Глухівського Національного педагогічного університету імені Олександра Довженка Наталія Гоголь, колишній аспірант, нині старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти Київського університету імені Бориса Грінченка Юрій Черпак, доцент кафедри початкової освіти і освітнього менеджменту Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Олена Дутко, провідний науковий співробітник Інституту обдарованої дитини НАПН України Лідія Ткаченко. В обговоренні також узяли участь представники закладів вищої освіти України.

Наталія ДІЧЕК,
завідувач відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Віртуальна фотовиставка

Оголошення

«НА СТАРИХ ФОТОГРАФІЯХ ВСІ МОЛОДІ...»

Стрімкий розвиток цифрових технологій на початку XXI ст. спровокував появу нового явища – віртуальних фотовиставок. Це особливі експозиції, які існують у віртуальному просторі і можуть бути доступні глядачеві в будь-якій точці, забезпеченій доступом до Інтернету. Поняття «віртуальна фотовиставка» має кілька синонімічних варіантів – онлайн-, інтернет-, електронна, цифрова фотовиставка. Термін «виставка» в різних контекстах може замінюватись близькими за значенням словами «експозиція», «галерея», іноді – «колекція». Всі ці визначення описують особливий вид фотографічних повідомлень і особливий вид медіатекстів, які демонструють в електронному вигляді корпус фотографічних зображень як єдине висловлювання на певну тему.

**С. Гончаренко, заступник
директора з наукової роботи.
Кінець 1970-х**

До 95-річчя Інституту педагогіки НАПН України з ініціативи керівництва інституту у співпраці з Педагогічним музеєм України організовано постійну віртуальну виставку, на якій представлено історичні фото, що зберігаються в музеї.

Загалом таких фото у фондах музею близько двохсот. Найдавніше фото – це групова світлина співробітників

різничним поповненням контенту. В наступній добірці буде представлено не лише фото людей, а й обкладинки перших праць науковців інституту, які побачили світ у 1920-1930-х роках, а також деякі документи.

**У кабінеті вченого секретаря. В. Смужаниця,
Е. Бочковський, В. Придятько, 1977 р.**

Переглянути віртуальну фотовиставку можна на офіційному сайті Інституту педагогіки, де вона представлена у формі слайд-шоу, а коментування світлин доступне на Фейсбук-сторінці інституту.

Організатори онлайн-виставки звертаються до співробітників установ НАПН України, які мають світлинні за темою експозиції, з проханням долучитися до наповнення виставки та надіслати скановані фото з особистих архівів на електронні адреси: pedmuz@gmail.com, nauk_org_undip@ukr.net

Олександр МІХНО, директор Педагогічного музею України

Співробітники Українського науково-дослідного інституту педагогіки (УНДІП), Харків, 1928 р. У середньому ряду другий зліва І. Соколянський, третій зліва О. Попов.

Українського науково-дослідного інституту педагогіки, зроблена 1928 року в Харкові, де у 1926 було створено інститут. На ній – науковці разом з одним із засновників інституту, першим директором Олександром Поповим та українським ученим-педагогом Іваном Соколянським, який тоді був керівником секції педагогіки особистості.

Більшість світлин датована 1970-1980-ми роками. Це портретні фото завідувачів наукових лабораторій і співробітників інституту, групові фото із засідань вченої ради, захистів дисертацій та ін.

Наразі на виставці представлено близько 50 фотографій, але їх кількість зростатиме, оскільки виставка задумана як довготривалий онлайн-проект з пе-

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**оголошує конкурс на заміщення
вакантних наукових посад:
заступника директора
з науково-інформаційної
та бібліотечної роботи**

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які вільно володіють українською мовою, мають науковий ступінь доктора педагогічних, історичних наук чи з соціальних комунікацій або доктора філософії (кандидат наук із педагогічних, історичних наук чи соціальних комунікацій), стаж роботи на посадах наукових та (або) науково-педагогічних працівників не менше як 5 років, а також високі моральні якості та організаторські здібності.

Строк подання заяв – два місяці з дня опублікування оголошення. Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи: заяву на участь у конкурсі; особовий листок з обліку кадрів з фотографією; автобіографію; відзив про трудову діяльність за основного місця роботи; копії документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання; список наукових праць; довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду, яка видається відповідно до Порядку проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2000 р. № 1465 (Офіційний вісник України, 2000 р., № 39, ст. 1656); інформаційну довідку з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення; копію паспорта, засвідчену претендентом; копію трудової книжки; довідку про наявність або відсутність судимості; копію ідентифікаційного номеру платника податків; письмову згоду на збір та обробку персональних даних.

Копії документів, які подаються претендентом (крім копії паспорта), повинні бути засвідчені за місцем роботи претендента або нотаріально. **Документи подавати на адресу:** 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, кімн. 29-А. **Телефон для довідок:** 453-85-17.

ЯСКРАВИХ ОБРІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ!

Вітаємо директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України, Заслу-

женого діяча науки і техніки України **Лук'янову Ларису Борисівну** з ювілейним Днем народження!

Лариса Борисівна пройшла шлях від учителя загальноосвітньої вечірньої школи, викладача технікуму до директора академічного інституту. Науково-педагогічний поступ Лариси Борисівни як відомого в Україні й за кордоном фахівця в галузі фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на розв'язання поточних і перспективних проблем навчання різних категорій учнівської молоді та дорослого населення, є прикладом цілеспрямованої сумлінної праці, цілісності, інтелігентності, справжньої науковості, чуйності у ставленні до людей.

Серед основних векторів науково-педагогічної творчості Ювілярки – дослідження теоретичних і практичних аспектів екологічної освіти, професійної освіти й освіти дорослих як складової цілісного навчання, просування ідей освіти впродовж життя. Науковець актив-

но підтримує та розвиває кращі традиції української педагогічної науки і практики. Науково-педагогічний доробок вченої поглиблюють її учні. Вихованці наукової школи Лариси Лук'янової надають науково-методичну, консультативну допомогу навчальним закладам різних рівнів акредитації та інституціям неформальної освіти щодо змісту й організації освітнього процесу, здійснення андрагогічно орієнтованої професійної діяльності тощо.

Авторські ідеї, прагнення, проекти Лариси Борисівни відповідають вимогам часу й водночас випереджають його, стають прикладом для наслідування у науковій та освітній роботі. У науково-педагогічній практиці орієнтованій діяльності Ювілярки не випадково яскраво виражено новизну підходів, прагнення реалізувати і впроваджувати інноваційні ідеї. Адже Лариса Борисівна є представницею двох відомих наукових шкіл – наукової школи знаного вченого-педагога, математика, Олени Степанівни Дубинчук і наукової школи видатного

академіка Семена Устимовича Гончаренка – вченого-методолога і дидакта, фахівця в галузі загальної і професійної педагогіки, методики навчання фізики.

Шановна, дорога Ларисо Борисівно! Ми, Ваші колеги, висловлюємо щирі вдячність за терпіння, бажання і здатність підтримувати нас, швидко та оперативно вирішувати поточні й перспективні надважливі масштабні й локальні робочі та інші питання. Цінуємо Ваше почуття гумору та відкритість.

Від щирого серця бажаємо Вам прихильності долі, успіхів і процвітання, творчих ідей і перспективних проектів! Хай життя буде наповнене приємними подіями, радістю, щирими відносинами у колі рідних, друзів і колег, а запал енергії – потужним і життєдайним! Здоров'я Вам і Вашій родині, щастя, радості, добробуту! Хай здійсняться усі Ваші заповітні мрії, а життя відкриває нові яскраві обрії науково-педагогічної життєтворчості!

Колектив Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

ПРОБЛЕМИ ПОШУКУ ІДЕАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ЖИТТЯ ЛІТНІХ ОСІБ

29 листопада 2021 року відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Психологічна підтримка літніх осіб в період карантину» в межах виконання проекту «Психологічна підтримка літніх осіб в період карантину» (2020.01/0221), який реалізується за рахунок грантової підтримки Національного фонду досліджень України Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Співорганізатором конференції також виступила Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України.

Учасниками конференції стали понад 100 осіб не лише з різних регіонів України, а й за кордоном. У вітальному слові президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень і виконавчий директор Національного фонду досліджень України Ольга Полоцька зазначили важливість і актуальність проблематики заходу. Модератором пленарного засідання була директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України Лариса Лук'янова. Учасники пленарного засідання у доповідях висвітлювали: можливість психологічної підтримки літніх людей у період карантину з використанням різних засобів (Олена Коваленко, головний науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, керівник проекту); різні види діяльності, спрямовані на підтримку активності людей цього віку під час пандемії (Норберт Пікула, доктор хабілітований, професор, директор Інституту соціальних справ Краківського педагогічного університету, Республіка Польща); проблеми пошуку і створення людиною ідеальної моделі старості (Едуард Помиткін, доктор психологічних наук, провідний науковий співробітник відділу психології праці ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України, виконавець проекту); культурні ціннісні орієнтації літніх

людей (Любов Співак, професор, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова); можливості університету третього віку в контексті підтримки літніх осіб під час карантину (Олексій Нестуля, ректор ЗВО Коопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»); психодіагностичний супровід життя літніх осіб з використанням багатовимірної опитувальника реального, бажаного і фантастичного бюджетів часу (Володимир Моргун, професор кафедри психології, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка); навчальну активність осіб літнього віку як чинник ідентифікованої регуляції та психологічної підтримки в умовах карантинних обмежень (Лариса Лук'янова, виконавець проекту).

Відбулася й дискусійна платформа учасників конференції (модератор – Олена Коваленко). Під час обговорення, зокрема, йшлося про: підвищення емоційної грамотності соціальних працівників у контексті збереження їхнього психологічного здоров'я за стресових умов (Людмила Дяченко, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих

ІПОД імені Івана Зязюна, виконавець проекту); психологічні особливості прояву страху особистості поважного віку у період карантину (Оксана Іванова, науковий співробітник відділу психології праці, виконавець проекту); можливості самореалізації літньої особистості в період карантину (Людмила Москоvecь, здобувач PhD за спеціальністю 053 «Психологія» ІПОД імені Івана Зязюна, виконавець проекту); використання зарубіжного досвіду (на прикладі Китаю) соціальної роботи з надання послуг літнім особам в умовах карантину (Антоніна Федорець, керівник, викладач, Мовна школа ChinaHill Club).

За результатами конференції підготовлено матеріали, в яких відображено результати досліджень провідних вітчизняних науковців.

На конференції обговорювали результати виконання проекту «Психологічна

підтримка літніх осіб в період карантину», серед яких: створені і наповнені змістом сторінки у соціальних мережах Facebook і Instagram та YouTube канал (їхні назви «Психологічна підтримка літніх осіб» та «Вік обраних») для психологічної підтримки літніх осіб, їхніх родин та тих, хто цікавиться психологією людини у віці пізньої дорослості; рекомендації для літніх осіб та їхніх родин – брошура «10 порад літнім людям у період карантину» і два буклети «Як впоратися зі стресом людям літнього віку під час пандемії COVID-19», «Як допомогти впоратися зі стресом своїм літнім батькам, близьким та знайомим під час пандемії COVID-19»; 10 відеороликів для літніх осіб та їхніх родин про збереження в умовах карантину стабільного психічного стану, алгоритм дій у складних несподіваних ситуаціях.

Більшість з цих результатів є інформативними і лаконічними, створені простою, зрозумілою мовою, представлені у цікавій і легкодоступній формі. Їх можна застосовувати в соціальній, освітній, медичній сфері роботи з людьми літнього віку. Важливим також є налагодження співпраці з громадськими організаціями, асоціаціями, фондами підтримки літніх людей, з різними установами, які взаємодіють з літніми людьми (медичними установами, територіальними центрами, церковними організаціями) через надання їм методичних рекомендацій. Доцільним є сприяння створенню фондів підтримки людей літнього віку, асоціацій, волонтерських організацій.

Олена КОВАЛЕНКО,
керівник проекту «Психологічна підтримка літніх осіб в період карантину»

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Передплатити «Педагогічну газету України» на 2022 рік в будь-якому відділенні Укрпошти, а також онлайн на сайті ДП «Преса» www.presa.ua
Індекс «Педагогічної газети України» 30670

ПЕДАГОГІЧНА
ГАЗЕТА
УКРАЇНИ

Засновники —
Національна академія педагогічних наук України
Видавництво «Педагогічна преса»
Свідоцтво про держреєстрацію
серія КВ № 23814-13654Р від 12.03.2019 р.

Головний редактор Лідія РАПІНА
Редакційна рада: Віктор Андрущенко,
Іван Бех, Валерій Биков,
Надія Бібік, Микола Свтух,
Володимир Луговий,
Олександр Ляшенко, Сергій Максименко,
Нелля Нічкало, Віктор Огнев'юк,
Віктор Олійник, Микола Слюсаревський,
Ольга Сухомлинська, Лідія Ткаченко
Над номером працювали:
Світлана Радіонова

Адреса редакції: 04053, Київ, вул. Січових Стрільців, 52А, кімн. 312.
Тел. (044)481-37-40. E-mail: ped-gazeta@ukr.net
Редакція не рецензує і не повертає рукописів.
За точність викладених фактів відповідальність покладається на автора. Редакція не завжди поділяє думки, викладені автором.

Видруковано ТОВ «Прінтстор Груп»,
вул. Академіка Туполева, 19 Є, м. Київ, 04128
Замовлення № 22953
Підписано до друку 09.12.2021
Передплатний індекс: 30670